

ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ว่าด้วยการยื่น การรับ และการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน

พ.ศ. ๒๕๖๙

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงหลักเกณฑ์ วิธีการ ระยะเวลาและเงื่อนไขการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริง ความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าพนักงานของรัฐที่มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และการดำเนินการกรณีเจ้าพนักงานของรัฐจงใจไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑๐ วรรคสอง และมาตรา ๑๑๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการยื่น การรับ และการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน พ.ศ. ๒๕๖๙”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๙ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าพนักงานของรัฐและการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการยื่นบัญชี พ.ศ. ๒๕๖๑

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“ผู้ตรวจสอบทรัพย์สิน” หมายความว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าพนักงานของรัฐ

“การตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน” หมายความว่า การแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน หรือการดำเนินการอื่นใด เพื่อพิสูจน์ความถูกต้องและความมีอยู่จริง รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สิน

“การตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่พบเหตุผิดปกติ” หมายความว่า การตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) กรณีมีพฤติการณ์ปรากฏว่า ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินจงใจไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ

(๒) กรณีผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบและมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้น

(๓) กรณีมีเหตุอันควรสงสัยเกี่ยวกับการได้มาซึ่งทรัพย์สินและหนี้สินรายการใดโดยไม่ชอบ อันมีเหตุอันควรสงสัยว่าร่ำรวยผิดปกติ

(๔) กรณีมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่าจะมีการโอน ยักย้าย แปรสภาพ หรือซุกซ่อนทรัพย์สิน อันมีเหตุอันควรสงสัยว่าร่ำรวยผิดปกติ

(๕) กรณีมีการถือครองทรัพย์สินแทน อันมีเหตุอันควรสงสัยว่าร่ำรวยผิดปกติ

(๖) กรณีมีทรัพย์สินมากผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นมากผิดปกติ หรือมีหนี้สินลดลงมากผิดปกติ

(๗) กรณีมีลักษณะอย่างอื่นตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด
ข้อ ๕ ให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้หรือการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจตีความและวินิจฉัยชี้ขาด คำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้เป็นที่สิ้นสุด

หมวด ๑

การยื่นและการรับบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน

ข้อ ๖ ในการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบของเจ้าพนักงานของรัฐ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้กระทำได้ตามมาตรา ๑๐๕ ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) กรณีเข้ารับตำแหน่ง

(๒) กรณีพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(๓) กรณีทุกสามปีตลอดเวลาที่ยังดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(๔) กรณีพ้นจากตำแหน่ง เฉพาะตำแหน่งตามมาตรา ๑๐๒ (๑) (๒) (๓) และ (๙)

ข้อ ๗ เมื่อมีการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามข้อ ๖ ให้ดำเนินการเกี่ยวกับการรับยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามคู่มือการปฏิบัติงานหรือแนวทางที่สำนักงาน ป.ป.ช. กำหนด และให้ออกเลขกำกับบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินในสารบบด้วย

ข้อ ๘ เมื่อได้รับบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินแล้ว เพื่อเป็นการป้องกันมิให้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อความหรือเอกสารได้ ให้ประธานกรรมการ ป.ป.ช. หรือกรรมการ ป.ป.ช. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ลงลายมือชื่อหรือกระทำด้วยวิธีอื่นใดแทนการลงลายมือชื่อ กำกับไว้ในบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินโดยเร็วตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

ความในวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับกับการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ที่มีหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดไว้เป็นการเฉพาะ

ข้อ ๙ เมื่อสำนักงาน ป.ป.ช. ได้รับบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ และดำเนินการตามข้อ ๗ แล้ว ให้พิจารณาส่งมอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ แก่ส่วนราชการภายในสังกัดสำนักงาน ป.ป.ช. ที่มีหน้าที่และอำนาจ ภายในสิบห้าวันนับแต่ได้รับยื่น

ข้อ ๑๐ ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ตามเวลาที่กฎหมายกำหนด ให้เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่รับบัญชีเสนอเลขาธิการ หรือผู้ที่เลขาธิการมอบหมายมีหนังสือแจ้งให้บุคคลดังกล่าวทราบ โดยทางไปรษณีย์ตอบรับ หรือทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ พร้อมทั้งกำหนดเวลาที่ขยายให้ซึ่งต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง และในกรณีที่มีความจำเป็น เลขาธิการหรือผู้ที่เลขาธิการมอบหมายอาจขยายระยะเวลาได้อีก ไม่เกินสามสิบวัน

ภายในกำหนดระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ถ้าผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินได้ยื่นบัญชีทรัพย์สิน และหนี้สิน ให้ดำเนินการรับบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามหมวดนี้ และให้ดำเนินการตามความในหมวด ๒ การตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าพนักงานของรัฐ ต่อไป

เมื่อครบกำหนดระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ถ้าผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินไม่ยื่น บัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน อันเป็นกรณีที่ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินจงใจไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สิน และหนี้สิน และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้น ให้ผู้ตรวจสอบทรัพย์สินหรือคณะตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน แล้วแต่กรณี ดำเนินการแจ้ง ข้อกล่าวหาให้ผู้นั้นทราบ โดยให้นำความตามหมวด ๒ การตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน ของเจ้าพนักงานของรัฐ ส่วนที่ ๓ การแจ้งข้อกล่าวหาและการวินิจฉัยความผิด มาใช้บังคับโดยอนุโลม ทั้งนี้ ให้ออกเลขกำกับคดีในสารบบด้วย

ข้อ ๑๑ ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน หรือเอกสารประกอบที่เป็นสาระสำคัญไม่ครบถ้วนหรือมีข้อมูลคลาดเคลื่อน ให้เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ให้ปฏิบัติหน้าที่รับบัญชีเสนอเลขาธิการหรือผู้ที่เลขาธิการมอบหมายแจ้งให้ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สิน และหนี้สินดำเนินการให้ครบถ้วนหรือถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนด แต่ทั้งนี้ ต้องไม่เกินสิบห้าวัน หรือตามที่จำเป็น แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินได้รับแจ้ง และหากผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินไม่สามารถดำเนินการให้ครบถ้วนหรือถูกต้องภายในระยะเวลา ที่กำหนดได้ ให้ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินมีหนังสือขอขยายระยะเวลาการดำเนินการต่อ เลขาธิการหรือผู้ที่เลขาธิการมอบหมาย โดยระบุเหตุผลความจำเป็น หากเลขาธิการหรือผู้ที่เลขาธิการ มอบหมายเห็นว่าเพื่อประโยชน์แห่งความเป็นธรรม จะขยายระยะเวลาการดำเนินการออกไปอีก ไม่เกินสามสิบวันก็ได้

ภายในกำหนดระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ถ้าผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินดำเนินการยื่น เอกสารหลักฐานครบถ้วนหรือถูกต้องแล้ว ให้ดำเนินการรับเอกสารหลักฐานนั้น และดำเนินการ ตามความในหมวด ๒ การตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าพนักงานของรัฐ ต่อไป

เมื่อครบกำหนดระยะเวลาตามวรรคหนึ่งแล้ว ถ้าบุคคลดังกล่าวยังยื่นเอกสารหลักฐานไม่ครบถ้วนหรือมีข้อมูลคลาดเคลื่อน ให้ผู้ตรวจสอบทรัพย์สินดำเนินการตามหมวด ๒ การตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าพนักงานของรัฐ ส่วนที่ ๒ การตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่พบเหตุผิดปกติต่อไป

ข้อ ๑๒ ในการรับบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินเพื่อตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน เลขาธิการหรือผู้ที่เลขาธิการมอบหมายอาจมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่คนหนึ่งหรือหลายคน เป็นผู้ดำเนินการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินก็ได้

ในกรณีที่มีความจำเป็นที่จะต้องตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ว่าจะกรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีพ้นจากตำแหน่งหรือพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือกรณีทุกสามปีตลอดเวลายังดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลขึ้น เพื่อช่วยเหลือคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินด้วยก็ได้

ข้อ ๑๓ ห้ามมิให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีเหตุตามมาตรา ๕๖ เข้าร่วมในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน

ห้ามมิให้พนักงานเจ้าหน้าที่ให้ความช่วยเหลือหรือกระทำการอื่นใดเกี่ยวกับการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ในลักษณะที่เป็นการเอื้อประโยชน์หรือแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย

ข้อ ๑๔ เพื่อให้การรับและการส่งมอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบแก่ส่วนราชการภายในสังกัดสำนักงาน ป.ป.ช. ที่มีหน้าที่และอำนาจ เป็นไปตามกำหนดเวลาที่ได้กำหนดไว้ให้เป็นหน้าที่ของเลขาธิการหรือผู้ที่เลขาธิการมอบหมายที่จะบังคับบัญชา ควบคุมและกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่รับบัญชี ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายผู้ใดละเลยไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามกำหนดเวลา ให้เสนอเลขาธิการพิจารณาดำเนินการตามสมควรหรือดำเนินการทางวินัยตามควรแก่กรณี ทั้งนี้ ในการพิจารณาว่าเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายผู้ใดละเลยไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามกำหนดเวลา ให้คำนึงถึงภาระงานที่อยู่ในความรับผิดชอบหรือข้อขัดข้องประการอื่นในการรับและการส่งมอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินประกอบด้วย

หมวด ๒

การตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าพนักงานของรัฐ

ส่วนที่ ๑

การตรวจสอบบัญชีและการรายงาน

ข้อ ๑๕ เมื่อได้รับบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามข้อ ๖ แล้ว ให้ผู้ตรวจสอบทรัพย์สินดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและความมืออยู่จริง รวมถึงตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สิน

และหนังสือของบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ ที่ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ได้ยื่นไว้

การตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินตามวรรคหนึ่ง อาจนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการดำเนินการด้วยก็ได้

ข้อ ๑๖ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องแสวงหาข้อเท็จจริงหรือรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อประกอบการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินตามข้อ ๑๕ ผู้ตรวจสอบทรัพย์สินอาจใช้ข้อมูลจากระบบอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ หรือหากมีกรณีจำเป็นต้องใช้อำนาจตามมาตรา ๓๔ (๑) (๒) และ (๓) ให้หัวหน้าพนักงานไตสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีตำแหน่งและหน้าที่เกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินตั้งแต่ระดับชำนาญการขึ้นไปหรือผู้ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ระดับผู้อำนวยการขึ้นไปเป็นผู้มีอำนาจลงนามในหนังสือ ทั้งนี้ การมีหนังสือหรือคำสั่งให้เป็นไปตามแบบที่สำนักงาน ป.ป.ช. กำหนด

เอกสารหลักฐาน ข้อมูล หรือวัตถุพยาน ที่ได้มาจากการดำเนินการของผู้ตรวจสอบทรัพย์สิน ให้บันทึกไว้ด้วยว่าได้มาด้วยวิธีการใด ได้มาจากแหล่งที่มาใด และได้มาเมื่อใด

ข้อ ๑๗ ในการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่ได้ยื่นไว้ ให้ผู้ตรวจสอบทรัพย์สินจัดทำรายงานผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน พร้อมความเห็นเสนอต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณา ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับมอบหมาย และเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาผลการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบแล้ว ให้ออกเลขกำกับดำเนินการแล้วเสร็จในสารบบต่อไป

รายงานผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามแบบที่สำนักงาน ป.ป.ช. กำหนด

กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณารายงานผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินตามวรรคหนึ่งแล้ว เห็นว่า บัญชีทรัพย์สินและหนี้สินบัญชีใดเป็นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่มีเหตุผิดปกติ ให้ออกเลขกำกับคดีในสารบบ และดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินที่พบเหตุผิดปกติตามข้อ ๒๒ ต่อไป

ภายใต้บังคับของวรรคหนึ่ง ให้เปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินกรณีผลการตรวจสอบไม่พบเหตุผิดปกติ ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป และสามารถเข้าดูหรือสืบค้นข้อมูลได้เป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับแต่วันที่มีการเปิดเผย การเปิดเผยผลการตรวจสอบดังกล่าวอาจปิดประกาศ ณ สำนักงาน ป.ป.ช. หรือสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดหรือสถานที่อื่นใดตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด เป็นเวลาไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับแต่วันที่ปิดประกาศด้วยก็ได้เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาการเปิดเผยผลการตรวจสอบแล้ว ไม่เป็นการตัดสิทธิประชาชนที่จะขอดูผลการตรวจสอบได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

การเปิดเผยผลการตรวจสอบเช่นนั้น ไม่เป็นการตัดอำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะดำเนินการตรวจสอบเพิ่มเติมในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยของความถูกต้องหรือความมีอยู่จริงขึ้นในภายหลัง

ข้อ ๑๘ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ตามหมวดนี้ ส่วนที่ ๑ แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาที่ได้กำหนดไว้ ให้เป็นหน้าที่ของเลขาธิการหรือผู้ที่เลขาธิการมอบหมายที่จะบังคับบัญชา ควบคุม และกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ใดละเลยไม่ปฏิบัติให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา ให้เสนอเลขาธิการพิจารณาดำเนินการตามสมควรหรือดำเนินการทางวินัยตามควรแก่กรณี ทั้งนี้ ในการพิจารณาว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ใดละเลยไม่ปฏิบัติให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา ให้คำนึงถึงรายการหรือจำนวนทรัพย์สินหรือหนี้สินหรือมูลค่าของทรัพย์สิน และหนี้สินที่ต้องตรวจสอบภาระงานที่อยู่ในความรับผิดชอบ หรือความยุ่งยากประการอื่น ในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินประกอบด้วย

ส่วนที่ ๒

การตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่พบเหตุผิดปกติ

ข้อ ๑๙ ในกรณีที่มีการรายงานผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินตามข้อ ๑๗ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว ให้ผู้ตรวจสอบทรัพย์สินตรวจสอบว่า บัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินได้ยื่นไว้มีเหตุผิดปกติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด โดยให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณารายงานผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินตามหมวดนี้ ส่วนที่ ๑ การตรวจสอบบัญชี และการรายงาน หากยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้ขอขยายระยะเวลาต่อผู้อำนวยการได้หนึ่งครั้ง โดยมีกำหนดระยะเวลาไม่เกินสามสิบวัน ทั้งนี้ ในการใช้อำนาจตามมาตรา ๓๔ (๑) (๒) และ (๓) ให้นำความตามข้อ ๑๖ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

ข้อ ๒๐ ในกรณีที่ผู้ตรวจสอบทรัพย์สินตรวจพบว่า บัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามข้อ ๑๙ ไม่มีเหตุผิดปกติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด ให้ผู้ตรวจสอบทรัพย์สินจัดทำรายงานผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไข พร้อมความเห็นเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณา ทั้งนี้ ให้เปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินที่ไม่พบเหตุผิดปกติดังกล่าวให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป โดยนำข้อ ๑๗ วรรคสี่และวรรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม และให้เก็บรักษาข้อมูลไว้เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานต่อไป

รายงานผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามแบบที่สำนักงาน ป.ป.ช. กำหนด

ในกรณีที่ผู้ตรวจสอบทรัพย์สินตรวจพบว่า บัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามข้อ ๑๙ มีเหตุผิดปกติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด ให้ผู้ตรวจสอบทรัพย์สินเสนอกรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมายให้กำกับดูแล เพื่อขออนุมัติตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่พบเหตุผิดปกติต่อไป ทั้งนี้ ให้ออกเลขกำกับคดีในสารบบด้วย

ข้อ ๒๑ ในกรณีการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่พบเหตุผิดปกติ และเป็นเรื่องที่มีความยุ่งยากซับซ้อน หรือมูลค่าของทรัพย์สินและหนี้สินที่ต้องตรวจสอบมีมูลค่าสูง หรือเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ ให้เลขาธิการหรือผู้ซึ่งเลขาธิการมอบหมายพิจารณามอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่ตั้งแต่สองคนขึ้นไป เป็นคณะตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินก็ได้ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับฐานะระดับของตำแหน่ง และการคุ้มครองผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินด้วย

ข้อ ๒๒ ในการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่พบเหตุผิดปกติ ให้ดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงว่า ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินจงใจไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้น หรือมีพฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกติ หรือไม่ ทั้งนี้ ในการใช้อำนาจตามมาตรา ๓๔ (๑) (๒) และ (๓) ให้นำความตามข้อ ๑๖ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

ข้อ ๒๓ ในการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่พบเหตุผิดปกติตามข้อ ๒๒ ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอนุมัติ หากยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้ขอขยายระยะเวลาต่อกรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมายให้กำกับดูแลได้ไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินหกสิบวัน ทั้งนี้ หากขยายระยะเวลาแล้วยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จให้เสนอเหตุผลและความจำเป็นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาตามที่เห็นสมควรต่อไป

ข้อ ๒๔ ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นต้องเรียกให้บุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือมาชี้แจง หากบุคคลดังกล่าวมาตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด แต่ไม่มาให้ถ้อยคำ หรือไม่มาให้ถ้อยคำหรือไม่อาจเรียกให้บุคคลดังกล่าวมา ให้ถ้อยคำหรือมาชี้แจงได้ภายในเวลาอันสมควร ให้ผู้ตรวจสอบทรัพย์สินหรือคณะตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน แล้วแต่กรณี บันทึกเหตุอันไว้ในรายงานผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินด้วย

ในการสอบปากคำบุคคล ห้ามมิให้บุคคลอื่นอยู่ในที่นั้นด้วย เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากผู้ตรวจสอบทรัพย์สินหรือคณะตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน แล้วแต่กรณี เพื่อประโยชน์แห่งการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน โดยในการบันทึกถ้อยคำบุคคล ให้เป็นไปตามแบบที่สำนักงาน ป.ป.ช. กำหนด

ก่อนเริ่มสอบปากคำบุคคล ให้แจ้งให้บุคคลดังกล่าวทราบว่าผู้ตรวจสอบทรัพย์สินหรือคณะตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน แล้วแต่กรณี มีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และการให้ถ้อยคำอันเป็นเท็จต่อผู้ตรวจสอบทรัพย์สินหรือคณะตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน แล้วแต่กรณี อาจเป็นความผิดตามกฎหมาย

เมื่อสอบปากคำบุคคลแล้วเสร็จ ให้ผู้ให้ถ้อยคำอ่านหรือตรวจทานบันทึกถ้อยคำด้วยตนเอง ในกรณีที่ผู้ให้ถ้อยคำไม่ยอมอ่านหรือตรวจทาน หรือไม่สามารถอ่านหรือตรวจทานได้ ให้อ่านให้ฟัง หากบันทึกถ้อยคำนั้นถูกต้องตรงตามที่ได้ให้ถ้อยคำไว้ ให้ผู้ให้ถ้อยคำ ผู้บันทึกถ้อยคำ และผู้ตรวจสอบทรัพย์สินหรือคณะตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน แล้วแต่กรณี ซึ่งร่วมในการสอบปากคำลงลายมือชื่อ

รับรองไว้ในบันทึกถ้อยคำนั้นด้วย แต่หากเป็นกรณีที่ต้องมีการแก้ไขตกเติมข้อความ ให้ผู้ให้ถ้อยคำและผู้ตรวจสอบทรัพย์สินหรือคณะกรรมการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน แล้วแต่กรณี ลงลายมือชื่อกำกับในข้อความที่มีการแก้ไข ตกเติม นั้น

กรณีที่บันทึกถ้อยคำมีจำนวนมากว่าหนึ่งหน้า ให้ผู้ตรวจสอบทรัพย์สินหรือคณะกรรมการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน แล้วแต่กรณี อย่างน้อยหนึ่งคนกับผู้ให้ถ้อยคำลงลายมือชื่อกำกับไว้ทุกหน้า

ในกรณีที่ผู้ให้ถ้อยคำไม่ยอมลงลายมือชื่อ ให้บันทึกเหตุแห่งการไม่ลงลายมือชื่อไว้ในบันทึกถ้อยคำนั้น

ในกรณีที่ผู้ให้ถ้อยคำไม่สามารถลงลายมือชื่อได้ ให้นำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๒๕ การเข้าไปตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินในเคหสถาน สถานที่ทำการ หรือสถานที่อื่นใด ให้ผู้ตรวจสอบทรัพย์สินหรือคณะกรรมการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน แล้วแต่กรณี ดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยการนั้น

ข้อ ๒๖ เอกสารที่ใช้เป็นพยานหลักฐานประกอบการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน ไม่ว่าจะเป็นเอกสารมหาชนหรือเอกสารเอกชน ให้ใช้ต้นฉบับ แต่ถ้าไม่อาจนำต้นฉบับมาได้ จะใช้สำเนาเอกสารที่ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบรับรองว่าเป็นสำเนาที่ถูกต้องก็ได้

ข้อ ๒๗ ในการรวบรวมพยานหลักฐานใด หากผู้ตรวจสอบทรัพย์สินหรือคณะกรรมการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน แล้วแต่กรณี เห็นว่า จะทำให้การตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินล่าช้าโดยไม่จำเป็นหรือมิใช่พยานหลักฐานในประเด็นสำคัญ จะงดเสียก็ได้ แต่ต้องบันทึกเหตุอันไว้ในรายงานผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินด้วย

ข้อ ๒๘ กรณีมีความจำเป็นต้องได้ข้อมูลเกี่ยวกับธุรกรรมทางการเงิน ความเคลื่อนไหวทางการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม การโอน การยกย้าย การได้มาซึ่งทรัพย์สิน การทำนิติกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน รวมถึงรายการหนี้สินต่าง ๆ ของผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการวินิจฉัยเกี่ยวกับการกระทำความผิดอันสืบเนื่องจากการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน ให้ผู้ตรวจสอบทรัพย์สินหรือคณะกรรมการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน แล้วแต่กรณี นำเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาขอให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินส่งมอบข้อมูลดังกล่าวให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเพื่อมีคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ สถาบันการเงินหรือบุคคลใดที่เกี่ยวข้องตรวจสอบความถูกต้องหรือความมีอยู่จริงตามที่ปรากฏในรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นไว้ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือทรัพย์สินหรือหนี้สินอื่นใดที่ได้แจ้งไว้ในบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และแจ้งผลให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดก็ได้

ข้อ ๒๙ ในกรณีจำเป็นต้องตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินหรือขอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินและหนี้สินที่อยู่ในต่างประเทศ ให้ผู้ตรวจสอบทรัพย์สินหรือคณะกรรมการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน แล้วแต่กรณี ทำความเห็นเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อประสานขอความร่วมมือจากกระทรวงการต่างประเทศ

หรือขอให้เอกอัครราชทูตหรือกงสุลของประเทศไทยหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลไทยในต่างประเทศ เป็นผู้ดำเนินการตรวจสอบแทน หรือเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อจ้างที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญ ในการตรวจสอบหาข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือหนี้สินในต่างประเทศ หรือเพื่อพิจารณาเสนอเรื่องขอรับ ความช่วยเหลือจากต่างประเทศแก่ผู้ประสานงานกลางตามกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศ ในเรื่องทางอาญา ก็ได้

ทั้งนี้ การจ้างที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยการนั้น

ข้อ ๓๐ ในกรณีที่มีการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่พบเหตุผิดปกติตามข้อ ๒๒ แล้ว หากไม่พบว่ามีความผิดปกติของรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ได้แสดงไว้หรือผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินจงใจไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่น บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้น หรือมีพฤติการณ์ ร่ำรวยผิดปกติ ให้ผู้ตรวจสอบทรัพย์สินหรือคณะกรรมการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน แล้วแต่กรณี จัดทำรายงานผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน พร้อมความเห็นเสนอต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณา และเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป โดยนำข้อ ๑๗ วรรคสี่และวรรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม พร้อมทั้งออกเลขกำกับคดีแล้วเสร็จ ในสารบบ รวมทั้งเก็บรักษาข้อมูลไว้เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานต่อไป

รายงานผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามแบบที่สำนักงาน ป.ป.ช. กำหนด

ส่วนที่ ๓

การแจ้งข้อกล่าวหาและการวินิจฉัยความผิด

ข้อ ๓๑ ในกรณีที่มีการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่พบเหตุผิดปกติตามข้อ ๒๒ แล้ว มีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะสนับสนุนว่า ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินจงใจไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สิน และหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิด ข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สิน หรือหนี้สินนั้น ให้ผู้ตรวจสอบทรัพย์สินหรือคณะกรรมการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน แล้วแต่กรณี เสนอกรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมายให้กำกับดูแลเพื่อพิจารณาให้แจ้งข้อกล่าวหาและให้ดำเนินการ แจ้งข้อกล่าวหาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่กรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมายให้กำกับดูแล ให้ความเห็นชอบ

ในกรณีที่กรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมายให้กำกับดูแล เห็นว่า พยานหลักฐานไม่เพียงพอ ที่จะแจ้งข้อกล่าวหา อาจมีคำสั่งให้ดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ โดยให้ระบุประเด็น ที่จะให้ดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติมให้ครบถ้วนในคราวเดียวกันด้วย

กรณีที่ทำเนียบการรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติมแล้วหรือไม่อาจหาพยานหลักฐานเพิ่มเติมต่อไปได้ตามวรรคสอง หากผู้ตรวจสอบทรัพย์สินหรือคณะตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน แล้วแต่กรณี เห็นว่ามีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะแจ้งข้อกล่าวหา แต่กรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมายให้กำกับดูแล เห็นว่าพยานหลักฐานไม่เพียงพอที่จะแจ้งข้อกล่าวหาหรือเห็นว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูล ให้เสนอ คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาว่าจะแจ้งข้อกล่าวหาหรือดำเนินการประการอื่นต่อไป

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูล ให้ออกเลขกำกับคดีที่ทำเนียบการ แล้วเสร็จในสารบบ และเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป โดยนำข้อ ๑๗ วรรคสี่และวรรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม

บันทึกการแจ้งข้อกล่าวหา ให้เป็นไปตามแบบที่สำนักงาน ป.ป.ช. กำหนด

ข้อ ๓๒ ในการแจ้งข้อกล่าวหา ให้ผู้ตรวจสอบทรัพย์สินหรือคณะตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และหนี้สิน แล้วแต่กรณี มีหนังสือเรียกผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินมาพบ และแจ้งข้อกล่าวหา ให้ทราบ และให้โอกาสผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่จะชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและนำสืบแก้ ข้อกล่าวหาภายในเวลาอันสมควรแต่อย่างช้าไม่เกินสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับทราบข้อกล่าวหา ในกรณีที่ ไม่ปรากฏภูมิลำเนาหรือที่อยู่ของผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามหลักฐานทางทะเบียน ตามกฎหมายว่าด้วยทะเบียนราษฎร ก็ให้จัดส่งไปยังที่อยู่ของผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยทะเบียนราษฎรครั้งล่าสุดและให้จัดแจ้ง การดำเนินการดังกล่าว ให้ปรากฏไว้เป็นหลักฐานด้วย

ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินมารับทราบข้อกล่าวหาแต่ไม่ยอมลงลายมือชื่อ รับทราบข้อกล่าวหา ให้ผู้ตรวจสอบทรัพย์สินหรือคณะตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน แล้วแต่กรณี จัดแจ้งเหตุที่ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินไม่ยอมลงลายมือชื่อไว้ในบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาด้วย และให้รวมไว้ในสำนวนคดี

ข้อ ๓๓ ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินไม่มารับทราบข้อกล่าวหาตามกำหนดนัด ไม่ว่าจะด้วยเหตุใด ให้ผู้ตรวจสอบทรัพย์สินหรือคณะตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน แล้วแต่กรณี ส่งบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาไปให้ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินทราบโดยทางไปรษณีย์ ลงทะเบียนตอบรับ ณ ที่อยู่ของผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินซึ่งปรากฏตามหลักฐานของทางราชการ หรือตามหลักฐานที่ปรากฏจากการตรวจสอบ แต่ต้องจัดแจ้งเหตุนั้นไว้เป็นหลักฐานในกรณีที่ ไม่ปรากฏ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ของผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมาย ว่าด้วยทะเบียนราษฎร ให้นำความในข้อ ๓๒ วรรคหนึ่ง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในการส่งบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินทราบ ให้ทำบันทึก การแจ้งข้อกล่าวหาเป็นสามฉบับ เพื่อเก็บไว้ในสำนวนคดีหนึ่งฉบับ โดยให้ส่งไปให้ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สิน และหนี้สินสองฉบับเพื่อให้ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินเก็บไว้หนึ่งฉบับ และให้ผู้มีหน้าที่ ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่รับทราบส่งกลับคืนมารวมไว้ในสำนวนคดีหนึ่งฉบับ

เมื่อล่วงพ้นกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ดำเนินการตามวรรคสองแล้ว หากไม่ได้รับบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาคืน ก็ให้ถือว่าผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินได้รับทราบข้อกล่าวหาและไม่ประสงค์จะแก้ข้อกล่าวหา และให้จัดทำสำนวนคดีเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาวินิจฉัยเพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินมาพบผู้ตรวจสอบทรัพย์สินหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก่อนเสนอสำนวนคดีให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาวินิจฉัยตามวรรคสาม โดยอ้างว่าไม่ได้รับทราบบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหา ก็ให้ผู้ตรวจสอบทรัพย์สินหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินทราบต่อไป

ข้อ ๓๔ ในการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินอาจแก้ข้อกล่าวหาโดยทำเป็นหนังสือหรือชี้แจงด้วยวาจาก็ได้

ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินประสงค์ที่จะชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาด้วยวาจา ให้นำความในข้อ ๒๔ วรรคสอง วรรคสี่ วรรคห้า วรรคหก และวรรคเจ็ด มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินร้องขอขยายระยะเวลาชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา โดยอ้างเหตุผลและความจำเป็น หากผู้ตรวจสอบทรัพย์สินหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่า เห็นว่า เพื่อประโยชน์แห่งความเป็นธรรม จะขยายระยะเวลาการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ออกไปตามที่เห็นสมควรก็ได้ แต่ให้ขยายได้ไม่เกินสามสิบวัน ในการพิจารณาขยายระยะเวลาการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีตำแหน่งและหน้าที่เกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินตั้งแต่ระดับชำนาญการขึ้นไป หรือผู้ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ระดับผู้อำนวยการขึ้นไปเป็นผู้พิจารณา

บันทึกปากคำผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ให้เป็นไปตามแบบที่สำนักงาน ป.ป.ช. กำหนด

ข้อ ๓๕ ในการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและการให้ปากคำของผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ให้ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินมีสิทธินำทนายความหรือบุคคลที่ไว้วางใจไม่เกินสามคนเข้าฟังในการชี้แจงหรือให้ปากคำของตนได้

ข้อ ๓๖ ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินขอให้รวบรวมพยานหลักฐาน โดยการเรียกบุคคลหรือเรียกเอกสารจากบุคคลใด ให้ดำเนินการตามที่ร้องขอ เว้นแต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ตรวจสอบทรัพย์สินหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินจงใจประวิงเวลา หรือใช้สิทธิโดยไม่สุจริต หรือบุคคลหรือเอกสารที่ขอให้เรียกนั้น ไม่มีผลต่อการวินิจฉัย แต่ต้องบันทึกเหตุอันไว้ในสำนวนคดีหรือรายงานการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินด้วย

ข้อ ๓๗ พยานหลักฐานใดที่ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินนำส่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ตรวจสอบทรัพย์สินหรือคณะตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน แล้วแต่กรณี จะไม่รับด้วยเหตุล่วงเลยเวลาหรือผิดขั้นตอนมิได้ เว้นแต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีมติชี้มูลแล้ว หรือเห็นว่าผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินจงใจประวิงเวลาหรือใช้สิทธิโดยไม่สุจริต

ข้อ ๓๘ ในกรณีที่ผู้ตรวจสอบทรัพย์สินหรือคณะตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน แล้วแต่กรณี เห็นสมควร หรือตามที่มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินร้องขอ อาจทำการรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติม โดยการสอบปากคำพยานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมถึงมีคำสั่งเรียกเอกสารหรือหลักฐานจากหน่วยงานหรือบุคคลใด เพื่อประกอบการพิจารณาในการวินิจฉัยคดีภายหลังจากที่มีการแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินทราบ และได้รับฟังคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาแล้วก็ได้

ข้อ ๓๙ ในการจัดทำสำนวนคดี ให้ผู้ตรวจสอบทรัพย์สินหรือคณะตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน แล้วแต่กรณี จัดทำสำนวนคดี โดยพิเคราะห์ซึ่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวงจากข้อกล่าวหาคำแก้ข้อกล่าวหา ข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องแล้วพิจารณาว่าผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินได้กระทำการอันเป็นมูลความผิดตามข้อกล่าวหาหรือไม่ อย่างไร พร้อมด้วยเหตุผลในการพิจารณาทำความเข้าใจและพยานหลักฐานประกอบคำวินิจฉัย รวมทั้งบทบัญญัติของกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิงเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณา

สำนวนคดีให้เป็นไปตามแบบที่สำนักงาน ป.ป.ช. กำหนด โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อ ชื่อสกุล ตำแหน่งของผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน
- (๒) วันเดือนปีที่เข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง ทุกสามปีที่ดำรงตำแหน่งหรือพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ แล้วแต่กรณี
- (๓) วันเดือนปีที่ยื่นบัญชี หรือวันเดือนปีที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชี
- (๔) ข้อกล่าวหา พฤติการณ์ในการกระทำความผิด และคำแก้ข้อกล่าวหา
- (๕) สรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่ได้จากการตรวจสอบ
- (๖) เหตุผลในการพิจารณาวินิจฉัยทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย
- (๗) บทบัญญัติของกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง
- (๘) ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องตามข้อกล่าวหา

ข้อ ๔๐ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่า ผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้น แล้วให้ออกเลขกำกับคดีแล้วเสร็จในสารบบ และให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

- (๑) กรณีเป็นเจ้าพนักงานของรัฐตามมาตรา ๑๐๒ (๑) (๒) (๓) และ (๔) ให้เสนอเรื่องต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพื่อวินิจฉัย

(๒) กรณีเป็นเจ้าของพนักงานของรัฐนอกจากบุคคลตาม (๑) ให้เสนอเรื่องต่อศาลอาญาคดีทุจริต และประพฤตินิยมขอเพื่อวินิจฉัย

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายหรือมอบอำนาจในการฟ้องคดีหรือดำเนินคดีแทน คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจภายในกำหนดอายุความ แต่ต้องไม่ช้ากว่า เก้าสิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูล ให้ออกเลขกำกับคดีที่ดำเนินการแล้วเสร็จ ในสารบบ และเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป โดยนำข้อ ๑๗ วรรคสี่และวรรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๔๑ ในกรณีดำเนินการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่พบเหตุผิดปกติแล้ว พบว่ามีเหตุผิดปกติ ดังต่อไปนี้ ให้เสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาดำเนินการไต่สวน โดยยกเหตุ อันควรสงสัย เพื่อดำเนินคดีร่ำรวยผิดปกติ ตามหมวด ๓ การเปรียบเทียบบัญชีและการดำเนินคดี ร่ำรวยผิดปกติ ต่อไป

(๑) กรณีมีเหตุอันควรสงสัยเกี่ยวกับการได้มาซึ่งทรัพย์สินและหนี้สินรายการใดโดยไม่ชอบ อันมีเหตุอันควรสงสัยว่าร่ำรวยผิดปกติ

(๒) กรณีมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่าจะมีการโอน ยักย้าย แปรสภาพ หรือชุกซ่อนทรัพย์สิน อันมีเหตุอันควรสงสัยว่าร่ำรวยผิดปกติ

(๓) กรณีมีการถือครองทรัพย์สินแทน อันมีเหตุอันควรสงสัยว่าร่ำรวยผิดปกติ

(๔) กรณีมีทรัพย์สินมากผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นมากผิดปกติ หรือมีหนี้สินลดลงมากผิดปกติ

ในกรณีที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน อันเป็นเหตุอันควรสงสัยว่า เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นร่ำรวยผิดปกติ ให้ผู้ตรวจสอบทรัพย์สินหรือคณะตรวจสอบบัญชีทรัพย์สิน และหนี้สิน แล้วแต่กรณี ทำการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นได้ ทั้งนี้ ในการใช้อำนาจตามมาตรา ๓๔ (๑) (๒) และ (๓) ให้นำความตามข้อ ๑๖ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม และหากผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน พบว่า มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติให้เสนอ คณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาดำเนินการไต่สวน โดยยกเหตุอันควรสงสัยเพื่อดำเนินคดีร่ำรวยผิดปกติ ตามหมวด ๓ การเปรียบเทียบบัญชีและการดำเนินคดีร่ำรวยผิดปกติ ต่อไป

ข้อ ๔๒ พยานหลักฐานต่าง ๆ ที่ได้มาจากการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินตามระเบียบนี้ ให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของพยานหลักฐานของการไต่สวน และให้ดำเนินการตามระเบียบคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวนต่อไป

หมวด ๓

การเปรียบเทียบบัญชีและการดำเนินคดีร่ำรวยผิดปกติ

ส่วนที่ ๑
การเปรียบเทียบบัญชี

ข้อ ๔๓ ในกรณีที่มีการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินเพราะเหตุที่เจ้าพนักงานของรัฐดำรงตำแหน่งทุกสามปีตลอดเวลาที่ยังดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ้นจากตำแหน่ง หรือพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้ทำการตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้นั้น โดยนำบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินในกรณีดังกล่าวเปรียบเทียบกับบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่ได้ยื่นไว้ครั้งก่อนหน้าเท่านั้น

ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรหรือเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือบุคคลหรือคณะบุคคลที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่งตั้งขึ้นเพื่อพิจารณารายงานผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินประสงค์จะตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินกับบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่ได้ยื่นไว้ครั้งอื่น ๆ ก็ให้ดำเนินการได้

การตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินตามวรรคหนึ่ง หากมีกรณีจำเป็น ให้ใช้อำนาจตามมาตรา ๓๔ (๑) (๒) และ (๓) โดยนำความตามข้อ ๑๖ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

ข้อ ๔๔ ในกรณีที่ต้องตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่พบเหตุผิดปกติ และกรณีที่ต้องมีการตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินโดยการเปรียบเทียบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินแล้ว พบว่ามีพฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกติ ให้เสนอเรื่องต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาดำเนินการไต่สวนโดยการยกเหตุอันควรสงสัยต่อไป

ส่วนที่ ๒
การดำเนินคดีร้ายแรงผิดปกติ

ข้อ ๔๕ ในการดำเนินการกรณีร้ายแรงผิดปกติ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าพนักงานของรัฐร้ายแรงผิดปกติ ตามมาตรา ๑๑๕ ด้วยเหตุดังต่อไปนี้

- (๑) กรณีมีการกล่าวหา
- (๒) กรณีมีเหตุอันควรสงสัยที่สืบเนื่องจากการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน
- (๓) กรณีมีเหตุอันควรสงสัยที่สืบเนื่องจากการเปรียบเทียบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน
- (๔) กรณีมีเหตุอันควรสงสัยที่สืบเนื่องจากการไต่สวนคดีทุจริต
- (๕) กรณีอื่นที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นสมควร

ข้อ ๔๖ การกล่าวหาและการไต่สวนเจ้าพนักงานของรัฐร้ายแรงผิดปกติ ให้นำความในหมวด ๒ การไต่สวน ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม เว้นแต่จะมีการบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะในหมวด ๕ การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน ส่วนที่ ๒ การดำเนินการกรณีร้ายแรงผิดปกติ

หมวด ๔

การบังคับคดีและมาตรการติดตามทรัพย์สินคืน

ข้อ ๔๗ เมื่อสำนักงาน ป.ป.ช. ได้รับแจ้งกรณีศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ทรัพย์สินของเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งถูกกล่าวหาว่า ร่ำรวยผิดปกติตกเป็นของแผ่นดินแล้ว ไม่ว่าจะป็นกรณีเมื่อความปรากฏต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพราะเหตุมีการกล่าวหาหรือเพราะคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าพนักงานของรัฐผู้ใด ร่ำรวยผิดปกติ ให้สำนักงาน ป.ป.ช. ประสานความร่วมมือกับสำนักงานอัยการสูงสุด กระทรวงการคลัง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการบังคับคดีให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งต่อไป

ข้อ ๔๘ กรณีศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ทรัพย์สินของเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งถูกกล่าวหาว่า ร่ำรวยผิดปกติตกเป็นของแผ่นดินแล้ว ไม่ว่าจะป็นกรณีเมื่อความปรากฏต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพราะเหตุมีการกล่าวหาหรือเพราะคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าพนักงานของรัฐผู้ใด ร่ำรวยผิดปกติ หากมีกรณีจำเป็นต้องดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินดังกล่าว ให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการภายในสังกัดสำนักงาน ป.ป.ช. ที่มีหน้าที่และอำนาจดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๔๙ บรรดาการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน การดำเนินการกรณีจิตใจไม่เย็นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ หรือจิตใจเย็นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ หรือกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่า ร่ำรวยผิดปกติ และบรรดาการดำเนินคดี ร่ำรวยผิดปกติที่โอนมาอย่างส่วนราชการภายในกลุ่มภารกิจตรวจสอบทรัพย์สิน ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. เลขาธิการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ได้ดำเนินการและยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จก่อนวันที่ระเบียบนี้มีผลใช้บังคับให้ถือเป็นการดำเนินการตามระเบียบนี้และให้ดำเนินการต่อไปให้เป็นไปตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๙

สุชาติ ตระกูลเกษมสุข

ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ